

v medzinárodných kruhoch je často delegovaný vládou republiky k obťažným jednaniam medzinárodným, či už ako člen rozhodčích súdov (Haag), lebo ako účastník konferencií a komisií.

Je samozrejme, že u nás i v cudzine dostalo sa jubilantovi najvyšších poct, ktorých vedec môže dosiahnuť. Charakteristické je, že to nie sú počty formálne, ale zpravidla odpovedné pracovné funkcie, ktoré vyžadujú mnoho času a námahy. Hermann-Otavský ich plní s pracovnou energiou v jeho veku obdivuhodnou.

Sedemdesiatiny svojho seniora uctia československí komercialisti zvláštnou publikáciou, v ktorej bude zovrubne osvetlené jeho vedecké a učiteľské pôsobenie. Nebolo by preto na mieste, prebrať ho tu podrobnejšie. Prajeme Hermannovi-Otavskému, aby mu bolo dopriane pokračovať v ňom v nezmenšenej sile i naďalej, a aby budúce decenium jubilantovho požehnaného života bolo oslávené predovšetkým pripomienkami na novú jeho vedeckú tvorbu.

Karel Kizlink.

M. r. Ferd. Tuš:

Unifikace poplatků.

(Dokončení.)

Vedle toho dlužno spatřovati v knihovním vkladu záka-zu závažný moment zabezpečující třebas i jen dočasně hodnotu určité věci, tedy zvláštní předmět poplatkový, jenž by měl býti vykořistěn v sazební položce o zápisech do knih pozemkových.

Jako jiný případ legislativního opatření, jež přímo nutká k paralisování morálního i materiálního důsledku civilně-právního, přiměřeným opatřením poplatkovým, uvádí se ustanovení § 648 osnovy o. z. o.⁸⁾

Jeho ustanovení nepřináší sice nehledíc ke stylistickým změnám nic nového, ale pozornost budí při unifikaci poplatků důvodová zpráva k němu, jež praví: »Návrh, aby pozůstalost dědici odmítnutá nepřipadla odkazovníkům, nýbrž hned státu jako odúmrt, nebyl přijat. Nový občanský zákoník nemá jistě tendenci státi se fiskálnějším, než byl občanský zákoník z roku 1811«.

S hlediska unifikace poplatků nutno zastávati názor, že i kdyby připadla pozůstalost opuštěná podle cit. § státu jako odúmrt, nebylo by lze dobře mluvíti o opatření »fiskálním«, t. j. zatěžujícím nespravedlivě nebo alespoň ne-

⁸⁾ Paragraf 648, odst. 1. osnovy o. z. o. stanoví: »Nechce-li nebo nemůže-li pozůstalost přijmouti ani dědic ani náhradník, napadne právo dědické zákonným dědicům. Není-li zákonných dědiců nebo nenabudou-li dědičtvi, jsou odkazovníci dědici podle poměru hodnoty svých odkazů«.

úměrně odkazovníka, poněvadž tento, nejde-li o osobu chráněnou předpisy o poslušnosti zákonné nebo o dílu povinném, nemá podle všeobecně panujících názorů právních a etických žádného nároku na pozůstalost. Naopak křivda děje se testátorovi, jehož jasně projevená vůle má být vykonávána způsobem, jež testátor na mysli neměl a jež často dokonce svým projevem poslední vůle chtěl vyloučiti. Při výkladu posledního pořízení dlužno se stanoviska fisku hájiti názor, že nutno postupovati obdobně jako při výkladu smluv (§ 831, osnovy o. z. o.), t. j. uplatniti v každém případě vůli zůstavitele. Jen v případech, kde to možno není, lze přikázati pozůstalost osobě nejvhodnější, všem soukromým zájmům nadřazené, t. j. státu. Státu dlužno dáti v tomto případě přednost před jakoukoliv osobou soukromého nebo veřejného práva, poněvadž stát československý s nepřehledným počtem dříve zcela neznámých břemen a úkolů jeví se býti organismem naprosto odchýlným od státu před sto léty.

Unifikace poplatků může v plném souhlase s názory finanční vědy korigovati shora vyličené stanovisko osnovy o. z. o., a to náležitou úpravou sazby daně z obohacení, jíž by si stát zajistil bezohledný podíl na vyličeném neodůvodněném obohacení odkazovníka.

Takovým asi způsobem, jak bylo nastíněno, musily býti obtížně prováděny přípravy k unifikaci poplatků. Získaný materiál rostl a prohluboval se a umožňoval čím dále tím spolehlivější úsudek o plánu úpravy poplatků i jejím rozsahu. Úsudek rozhodně spolehlivěji podložený nežli mnohé z veřejných projevů o úpravě poplatků z doby popřevratové i v přítomnosti, ať se jimi vyslovují určitá desideria ve směru nových úprav, nebo kritiky výsledků dosavadní unifikační činnosti, či názory o zbytečnosti a bezvýznamnosti činnosti unifikační. Z návrhů a posudků o tom, zda má býti poplatkový zákon jediný, shrnující veškeré poplatky právní, taxy, t. zv. poplatky kolkové, daně obchodové a pod., či zákonů několik; zda má býti docíleno úpravy poplatků pronikavou reformou systému se sazebníkem nebo bez něho; zda má dojíti pouze ku prosté unifikaci s nezbytnými ovšem retušemi, nebo dokonce zda mají býti poplatky z našeho berního systému vůbec vyloučeny a zda má býti jejich výnos nahrazen dávkou jinou, či přiměřenou úpravou jiných již existujících daní a dávek, trpí přemnohé nedostatkem pádné přesvědčivosti, poněvadž nejsou odůvodněny nejpodrobněji rozebraným a textově fixovaným materiálem, nýbrž opírají se o autoritu svého původce získanou v jiném oboru právníké či národohospodářské činnosti.

Shora dotčená možnost spolehlivějšího výhledu na budoucí plán úpravy poplatků byla bezprostředním podnětem

k tomu, že odbory ministerstev financí a unifikací, otázkou této úpravy tangované, sjednaly neoficiální pracovní dohodu asi tohoto dosahu.

Přípravné práce byly usměrněny v první řadě ku prosté unifikaci všeobecných ustanovení recipovaných poplatkových zákonů z r. 1850 a jejich bezprostředních novel, pokud mají ráz všeobecný.

Úprava tarifu byla pro přítomnost odsunuta hlavně se zřetelem na to, že předběžná studia provedená v oboru některých dávek, na př. daně z obohacení, dále co do některých nejvýznamnějších všeobecných sazebních položek (na př. podání, vysvědčení, jakož i v oboru poplatků soudních) jejich všeobecná ustanovení i sazebník těchto poplatků jasně prokázala co nejužší souvislost tarifu s neunifikovaným dosud právem občanským a civilním soudním řádem. Podle těchto zkušeností by musil býti nový zákon poplatkový, obsahující též zvláštní část, t. j. tarifární (na př. soudní poplatky a daň z obohacení), neměl-li by nabýti monstrosní formy, provázen obsáhlým prováděcím nařízením k sazebníku nebo alespoň úředním návodem, obsahujícím vysvětlivky o tom, zda určité ustanovení platí v celém státě, nebo jen v některé jeho části. V sazebníku samém bylo by ve velmi četných případech stanoviti výjimky vyvolané duplicitou práva nefinančního. Se zřetelem na tyto obtíže byl z úpravy touto dobou vyloučen sazebník poplatkových zákonů z r. 1850.

Unifikace ve smyslu zmíněné dohody jest rozdělena na práci čistě unifikační a na stanovení definitivního textu, jež určí podle svých resortních potřeb ministerstvo financí.

Činnost čistě unifikační dala a děje se tím způsobem, že se textují jako samostatný celek všechny paragrafy resp. všechna ustanovení tvořící obsahově určitou partii, na př. předmět poplatku, teritoriální platnost zákona, resp. jeho vztahy k cizině, promlčení, několik předmětů poplatku v jediné listině, oceňování věci tvořící základ pro vyměření poplatku, několik listinných průkazů o jednom a témž předmětu poplatku, řízení ve věcech poplatkových a t. d.

Tyto partie jsou zpracovávány v pořadí, jak jedna plyne z druhé vnitřní souvislostí, nebo také když je k nim dán podnět nějakými jinými legislativními pracemi v oboru práva nefinančního (na př. poplatky v řízení konkursním a vyrovnacím). Vše děje se ovšem pod jednotným zorným úhlem, jímž je vědomí, že se pracuje na součástkách budoucího systému zachovávajícího status quo z posledních let v rouše moderním.

Ustanovení zastaralá jsou řešena objektivně podle zásad finanční vědy (na př. stejnopisy listin), nebo na základě judikatury, neúplnosti starého zákona jsou odstraňovány (na

př. podání jedné osoby s jediným petitem nebo s více petity, jež rozhoduje týž úřad nebo úřadů několik; podání více osob s jediným petitem nebo s více petity; neúplnosti v partii o promlčení vyměřovacího práva; celé řízení ve věcech poplatkových). Naplňuje přímo podivem, jaké množství nedostatků bylo shledáno v recipovaných zákonech z r. 1850 při stylisaci unifikačních textů.

Navržený text jednotlivých paragrafů jest doprovoben poznámkami, které umožňují kontrolu ustanovení do osnova převzatých i nově stylisovaných, a upozorňují na konečité s partii jinými. Poznámky pamatují svými poznatkami i na sazebník, po příp. obsahují k některým statím texty alternativní. Tím má býti usnadněna součinnost všech dalších spolupracovníků i z jiných oborů právních v pozdějších stadiích unifikačních i při textaci definitivních návrhů.

Zpracovány jsou — pokud možno — všechny přístupné výnosy, prováděcí nařízení, judikatura a pod., aby byl připraven co nejobsáhlejší materiál pro případné prováděcí nařízení nebo pro vnitřní návod pro úřady poplatky vyměřující (Amtsunterricht).

Unifikace se tedy nepřiklonila k názorům projevovaným s různých stran a uplatňujícím, aby výsledek pracovní byl urychlen stipulováním jednoduchých textů beze zřetele na judikaturu a aby tato jakož i prováděcí předpisy byly zpracovány teprv při konečném stylisování.

Poznámky týkající se osnov z jiných oborů právních jsou na příslušná místa sdělována ve formě připomínek k dotyčným osnovám.

Novoty zaváděné v oboru poplatků ve státech sousedních jsou při unifikaci rovněž respektovány.

V tomto stadiu jsou také shora popsány elaboráty zkoumány s hlediska finanční vědy a finančního práva universitním profesorem drem Vilémem Funkem z pražské právnické fakulty.

Vylíčená práce unifikační směřuje, jak již shora bylo naznačeno, k odstranění duplicity norem i sazeb za pomoci toliko nejpotřebnějších retuší, jak se tyto dávají z prosté, objektivní, resortně nezabarvené úvahy a představuje podklad pro textaci konečnou, vyhovující potřebám ministerstva financí.

Proto také je po rozumu zmíněné meziministerské dohody každá stať ukončená po stránce unifikační dodávána ministerstvu financí, jež ji opět zkoumá a upravuje podle svých potřeb, nebo nahradí ustanovením zcela novým.

Takovýmto způsobem byla až dosud unifikačně zpracována nejdůležitější část všeobecných ustanovení poplatkových zákonů z r. 1850, až na ustanovení trestní. Práce sotva

budou skončeny prosincem tohoto roku, poněvadž jsou v běhu zvolňovány stálými změnami personálními.

Tolik o meziministerské dohodě stran prvních prací unifikačních v oboru poplatků a dávek těmto podobných.

Elaboráty obsahující jednotlivé stati poplatkových zákonů z r. 1850 mohly by po svém kompletování tvořiti podklad pro další práce.

Ty by spočívaly v prvé řadě v tom, že by se z elaborátů vytvořil system všeobecných ustanovení poplatkových, odpovídající asi systému zákonů z r. 1850. Tato práce vyžadovala by poměrně krátké doba vzhledem k zapracovanosti hlavních referentů a její výsledek umožnil by řádnou kontrolu jednotlivých elaborátů i jejich doplnění.

V druhé řadě měl by býti system takto získaný doplňován inkorporováním všeobecných pravidel obsažených v jiných v r. 1918 recipovaných zákonech o poplatcích a dávkách těmto příbuzných, po případě i v zákonech československých, jimiž takové dávky byly zavedeny, aby tak bylo dosaženo nejzazšího cíle unifikace: co nejširších všeobecných ustanovení, která by platila jako zásady pokud možno pro všechny dávky shora dotčené.

V tomto směru přicházejí nejdříve v úvahu císařské nařízení 279/1915, ř. z. a zák. čl. XLIII/1914, o poplatcích soudních, jejichž materie byla již před drahnou dobou unifikačně zpracována. K definitivnímu textování dosud nedošlo pro neustálé odklady v uzákonění různých osnov zákonů o soudních řízeních najmě pak osnovy civilního řádu soudního. Převod všeobecných ustanovení o soudních poplatcích do všeobecných ustanovení podle poplatkových zákonů z r. 1850 nevyžadoval by značnější doby, poněvadž je materiál do všech podrobností připraven.

Je jasno, že unifikace postupuje cílevědomě: Pro případ velmi rychlého ústavního projednání osnovy civilního řádu soudního, jenž tvoří základ pro unifikaci poplatků soudních, je samostatná unifikace pravidel pro tyto dávky připravena; bude-li uzákonění osnovy csř. opět oddáleno, možno pokračovati ve zmíněném slučování všeobecných ustanovení poplatkových zákonů z r. 1850 a jejich novel se všeobecnými ustanoveními o poplatcích soudních, o dani z obohacení atd.

Končím tento povšechný popis unifikační činnosti v oboru poplatků a její nejbližších plánů, vyslovuje přesvědčení, že by věci velice prospělo, kdyby bylo umožněno uveřejniti alespoň několik článků vyličujících podrobně, jak osnova unifikační řeší důležité problémy zajímaví nejširšími interesenty.